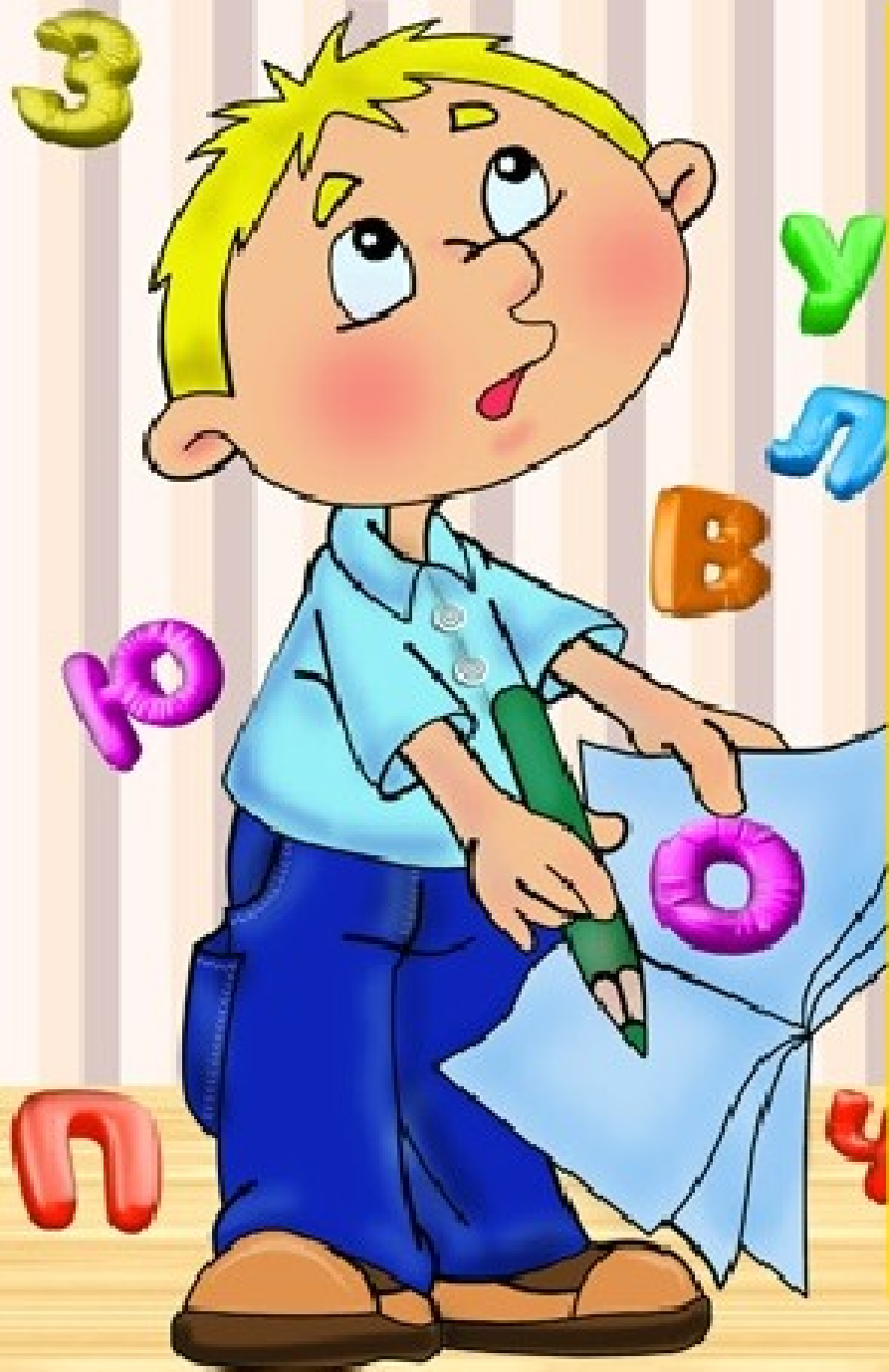

Логопедичний порадник батькам

Вчитель-логопед

Городищенський ЗДО "Сонечко"

Пересунько Лілія Миколаївна

Зміст слайдів

№ слайда	Зміст слайда
4	Мова – важлива функція людини
5-12	Вікові особливості мовлення дитини
13-14	Дрібна моторика
15	Артикуляційна гімнастика
16	“Дихаємо правильно-легко розмовляємо”
17-18	Мова дорослих-взірець для наслідування
19-20	Що потрібно знати батькам?
21-22	Що повинні знати діти?
23-24	Міжзубна вимова звуків
25	Якщо ваша дитина заїкається
26	ПАМ’ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ, що виховують дітей з ринолалією
27	ПАМ’ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ, що виховують дітей з дизартрією

28-29	ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ, що виховують дітей з алалією
30	Основні поради батькам у разі наявності у дитини труднощів під час засвоєння навичок письма:
31	Які можна дати поради батькам для подолання труднощів у засвоєнні навичок читання у дитини?
32-34	Як допомогти дитині вивчити літери. Ігри та поради
35-38	Як прищепити любов до читання
39-41	Мовленнєві ігри по дорозі додому
42-44	Ігри на розвиток слухової уваги, пам'яті
45-48	10 простих порад батькам
49-51	Готовність дитини до навчання в школі
52	Якщо ваші діти відвідують заняття з логопедом
53	Дбайливим батькам!
54	Шановні батьки!
55	“Шокова анкета”
56-57	Логопедична анкета батькам
58	Використана література
59	Додатки

Шановні батьки!

Мовна функція є однією з важливих психічних функцій людини.

Порушення мови негативно впливають на весь психічний розвиток малюка, утрудняють його спілкування з тими людьми, що його оточують, відбиваються на його діяльності, характері, поведінці. А це, у свою чергу негативно позначається на опануванні грамоти, на успішності в цілому.

До 6 років в дитини має бути сформована мовна готовність до навчання в школі:

- малюк повинен уміти правильно і чітко виголошувати слова і всі звуки рідної мови, говорити досить гучно, в помірному темпі;
- малюк повинен володіти звуковим аналізом слова, тобто не лише відрізняти звуки один від одного, але і чітко визначати їх послідовність, визначати місце звуку в слові;
- малюк повинен правильно будувати речення різної конструкції, погоджувати слова в роді, числі і відмінку;
- правильно вживати іменники, що не відмінюються;
- правильно підбирати потрібні суфікси при словотворенні;
- малюк повинен логічно, послідовно, виразно, досить повно і точно передавати зміст знайомих казок, розповідей; самостійно складати розповіді до сюжетних картинок, просліджуючи послідовність подій і знаходити причинно-наслідкові зв'язки;
- словниковий запас дитини, що вступає до школи, повинен складати не менше 2000 слів.

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Перший рік життя.

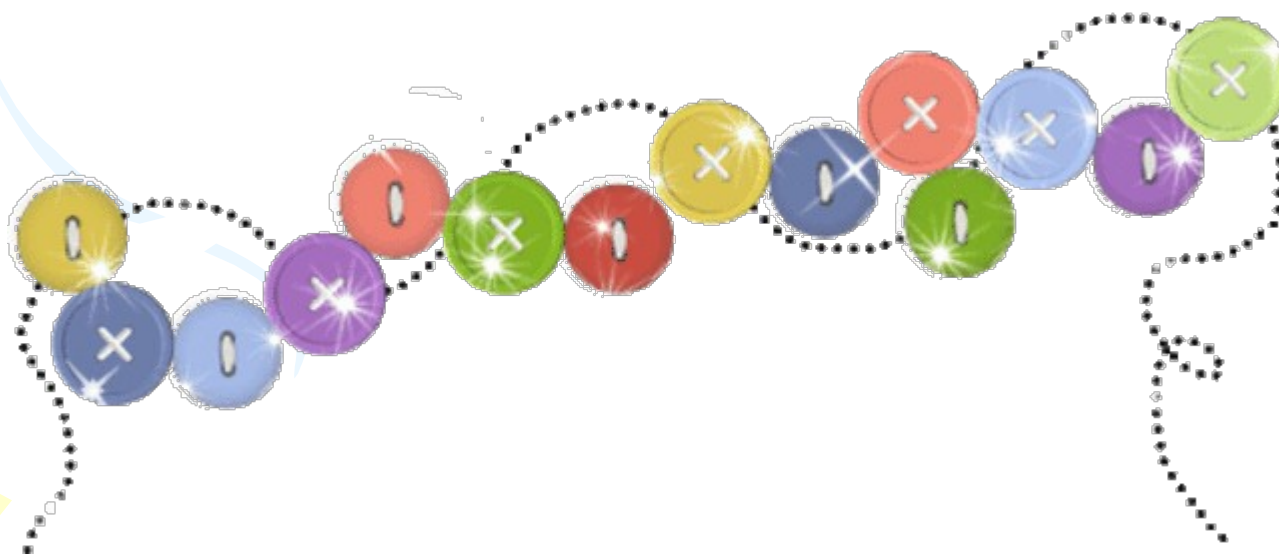
1-2 міс. Дитина починає спілкування з дорослим. Малюк намагається спілкуватися за допомогою міміки та активних рухів. Посміхається при спілкуванні з дорослим. Виникає "комплекс пожвавлення". З 3-4 міс. повертається на голос дорослого. З 3-6 міс. з'являється гуління, яке відрізняється від початкового різноманітністю звуків.

Подовжуються ланцюжки звуків та з'являються сполучення губних звуків з голосними (па, ба, ма). Відбувається перехід до наступного етапу – лепету, який є дуже важливим в розвитку малюка. В період лепету (6-8 міс.) окремі артикуляції поєднуються в певній послідовності. Відбувається повторне промовляння складів (ба-ба-ба, ма-ма-ма). Спочатку дитина повторює звуки, а пізніше вона починає наслідувати звукам дорослого. Одночасно з лепетом малюк починає проявляти емоційні скрикування, проявляти радість або невдоволення. Промовляючи гучні звуки дитина намагається привернути до себе увагу або виявляє спротив, коли їй щось не подобається. В цей час з'являється здатність до наслідування. Малюк вже може наслідувати дії, наприклад: махати ручкою на прощання, плескати в долоні. В період 6-12 міс. лепет складається з 4-5 та більше складів. Дитина повторює склади, змінює інтонацію. У деяких дітей в цьому в

Другий рік життя.

Починається період активного розвитку мовлення. Дитина з кожним днем стає все більш самостійною, активною та проявляє більший інтерес до навколишнього світу. Продовжує розвиватися здатність малюка до наслідування. Значно поширюється запас слів, які дитина розуміє. На прохання дорослого малюк дає певні предмети, вказує на знайомі обличчя, іграшки, картинки. Впізнає своє зображення в дзеркалі, знає своє ім'я. Дитина вже не чекає, коли дорослий почне з нею розмову, а сама починає звертатися, коли хоче їсти, або не може одягнутися. Фрази з двох-трьох слів – є найчастішими висловлюваннями малюка в цьому віці. На цьому етапі фраза є простою та граматично не оформленою.

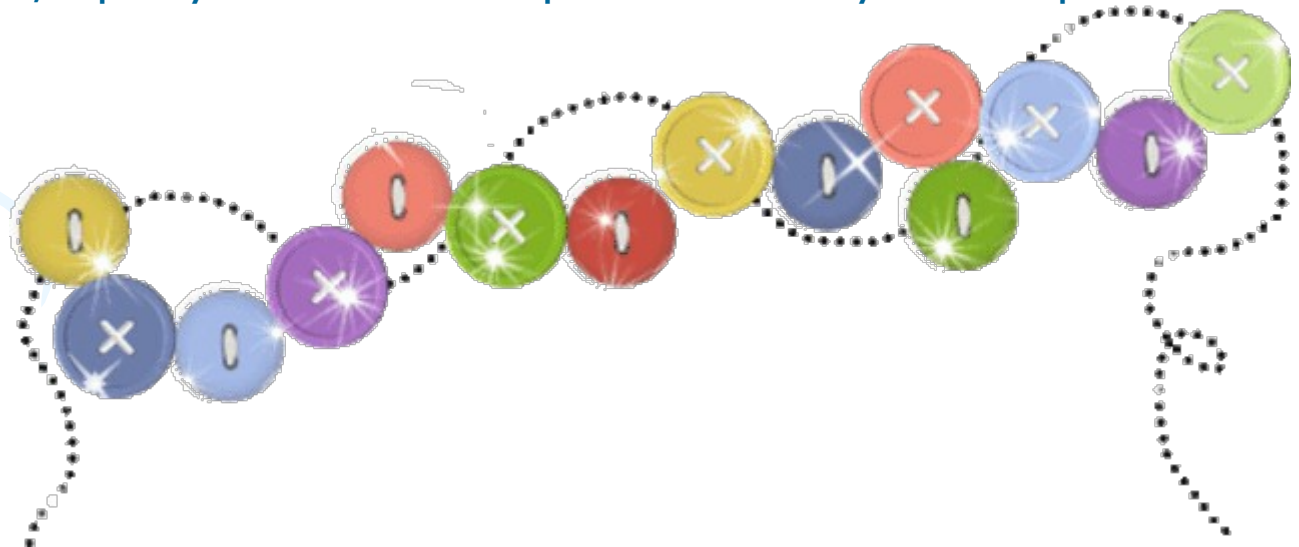
Третій рік життя.

Між 2 та 3 роками активно формується фразове мовлення. Висловлювання дитини стають граматично оформленими. Діти в цьому віці починають засвоювати граматичну будову мовлення: засвоюють відмінкові закінчення, узгоджують прикметник з іменником, використовують деякі прийменники (на, у), оволодівають навичками використання в мовленні форм однини та множини іменників. До трьох років у дитини формуються всі основні граматичні категорії. Відбувається активне зростання словникового запасу. Дитина в цьому віці активно наслідує однолітків та грає в колективні ігри.

Четвертий рік життя.

Відбувається істотне покращення в мовленнєвому розвитку. Дитина знає назви багатьох оточуючих предметів. Вона узагальнює їх, тобто розрізняє різні групи предметів та називає їх: посуд, одяг, іграшки, тварини і т.д. Діти 4-го року життя користуються в мовленні простими і складними реченнями. Найбільш розповсюджена форма висловлювання – просте поширене речення “Ми з мамою ходили в магазин за хлібом”, “Я люблю грати великою машиною”. Ваша дитина говорить велику кількість слів, але вимова звуків ще недостатньо чітка. Малюк може добре вимовляти слова, які складаються з двох складів, але при вимові слів з трьох-чотирьох складів може допускати помилки: пропустити цілий склад, переставити склади місцями, пропустити деякі приголосні звуки в середині слова.

П'ятий рік життя.

Словниковий запас дитини досягає 1500-2000 слів. В своїх висловлюваннях дитина використовує майже усі частини мовлення. Дитина продовжує засвоювати узагальнюючі слова. Відбувається інтенсивний розвиток граматичної будови мовлення, але дитина ще може допускати граматичні помилки: не завжди вірно використовує відмінкові закінчення, іноді неправильно узгоджує між собою слова. Дитина в цьому віці починає висловлювати особисту думку з приводу якихось подій, розмірковує про оточуючі предмети. За допомогою дорослих малюк переказує казки, повторює невеликі вірші. У більшості дітей в цьому віці покращується звуковимовна: правильно вимовляють свистячі звуки (с, з, ц), починають вимовляти шиплячі звуки (ш, ж, ч), але ще можуть замінювати їх один-одним (наприклад, шапка – “сапка”, жовтий – “зовтий”). Звук р в цьому віці діти ще можуть замінювати на й, л або ль (наприклад, рак – “йак”, риба – “либа”, пиріг – “пиліг”).

Шостий рік життя.

До кінця шостого року життя активний словник дитини складає від 2500 до 3000 слів. Висловлювання дитини стають більш повними та точними. В п'ятирічному віці діти самостійно складають розповідь, переказують казку, що говорить про оволодіння одним з найважчих видів мовлення – монологічним мовленням. У висловлюваннях дитини з'являються складні речення (Тато дивився телевізор, а ми з мамою читали цікаву книгу). В мовленні дитини з'являються слова, що позначають якість предметів, матеріал з яких вони зроблені (паперовий літак, дерев'яний стіл). Дитина використовує синоніми та антоніми. Дитина вже правильно узгоджує іменники з іншими частинами мови. В мовленні п'ятирічних дітей з'являються присвійні прикметники (собача лапа, заячі вуха), складні прийменники (з-за, з-під). В цьому віці дитина вже оволодіває різною складністю складової структури слів: не пропускає склади, не переставляє їх місцями. Значно покращується звуковимова. Більшість дітей вже правильно вимовляють шиплячі звуки (ш, ж, ч) та звуки р, рь. Але у деяких дітей ще можуть відмічатися заміни тих чи інших складних звуків, або спотворення їх правильної вимови.

Таблиця засвоєння дітьми звуків мови.

Дитина росте та розвивається. Відповідно відбувається розвиток її мовлення. Основними структурними компонентами мовлення є: звуковий склад, словник та граматична будова. Стосовно розвитку кожного з компонентів Ви ознайомилися в розділі "Вікові особливості мовленнєвого розвитку дитини". Пам'ятайте, що кожна дитина – індивідуальна, особлива і, відповідно, загальний та мовленнєвий розвиток у різних дітей може мати деякі відмінності. Одні діти у віці 4-5 років вже чітко вимовляють усі звуки нашої мови, а в інших відмічається порушення вимови більшості звуків. Пропонуємо Вам таблицю, в якій наведений орієнтовний порядок засвоєння дітьми звуків нашої мови.

ВІК ДИТИНИ

ЗВУКИ МОВИ

Від 1 до 2 років

А, О, Е, М, П, Б

Від 2 до 3 років

У, І, И, Т, Д, В, Ф, Г, К, Х, Н, Й

Від 3 до 4 років

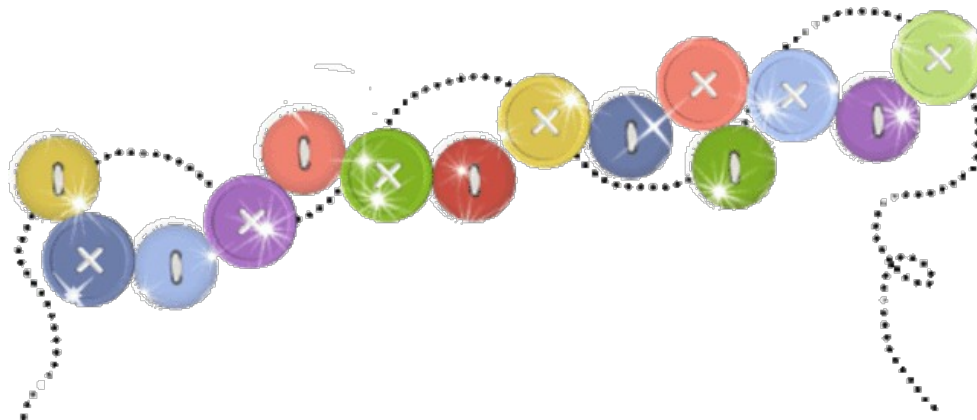
С, З, Ц

Від 4 до 5 років

Ш, Ж, Ч, Щ

Від 5 до 6 років

Л, Р

**Джерело здібностей і обдарованості
дітей на кінчиках їхніх пальців.
Іншими словами: чим більше майстерності
в дитячій руці: розумніша дитина.
В.О. Сухомлинський**

Розвиток дрібної моторики рук дитини – м'язів кистей і пальців-вагомий показник її пристосованості у навколишньому світі. Він важливий для спритності малюка в іграх, користуванні ложкою чи чашкою, застібанні ґудзиків, зав'язування шнурків, тобто самообслуговуванні. Нікому в наш час не потрібно доводити, що розвиток дрібної моторики сприяє поліпшенню уваги, мислення, пам'яті та, найголовніше, стимулююче впливає на мовленнєвий розвиток дитини.

Оскільки у корі головного мозку зони мовленнєвого центру та центру, що відповідає за рухливість пальчиків, перебувають поруч і взаємодіють, як , скажімо, коліщата годинникового механізму. Даючи м'язове навантаження пальчикам малюка, ми примушуємо йти до мозку найтонші струмочки, які мимохіть стимулюють роботу його мовленнєвого центру. Уже з другого тижня життя немовляти можна починати роботу з кистями рук. Легкий погладжуючий масаж долоньок дитини активізує точку, пов'язану з її мовленнєвим центром, що сприяє більш ранній появі перших слів.

Існує безліч вправ, спрямованих на зміцнення та покращення керованості та рухливості м'язів пальців рук, у тому числі й таких, які розвивають уміння дитини брати, утримувати та маніпулювати дрібними предметами: перебивати насіння, вкладати мозаїку, застібати ґудзики, нанизувати намистини тощо.

Сприяє розвитку дрібної моторики, а отже і мовлення, робота з пластиліном, виготовлення іграшок з сірників, викладання різних предметів з дерев'яних чи пластикових паличок.

Поради батькам як проводити артикуляційну гімнастику вдома

1. Артикуляційну гімнастику слід проводити один раз на день упродовж 3-5 хвилин протягом тижня.
2. Артикуляційну гімнастику слід проводити сидячи. Стежте, щоб дитина не напружувала тіло і тримала спину прямо.
3. За один раз дитині краще виконувати не більше 2-3 нових вправ , додаючи їх до уже вивчених.
4. Щоб дитина могла краще контролювати свої рухи, вправи доцільніше робити перед дзеркалом. Далі, треба поступово переходити до відпрацьовування заданих артикуляційних поз без застосування відображення, з орієнтацією вже на власні відчуття.
5. Різні діти мають різні здібності до засвоєння матеріалу.
6. Стимулюйте інтерес дитини до навчання.

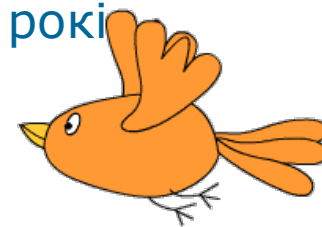
«Дихаємо правильно – легко розмовляємо»

Дихання, яке з'являється в момент вимовляння звуків, слів, фраз і бере безпосередньо участь у їх утворенні, особливе. Воно називається мовленнєвим. Чітка звуковимова, красива дикція неможливі без добре розвинутого мовленнєвого дихання.

Доведено, що артикуляційний, дихальний та голосовий апарати постійно координуються у процесі мовлення, працюють синхронно. Існує пряма залежність організації мовленнєвого дихання від змісту висловлювання та інтонаційного характеру мовлення.

Вдих під час мовлення – короткий, легкий, відбувається або між смисловими групами слів. Видих – тривалий, плавний (у співвідношенні 1:10 , 1:15). Перед початком мовлення зазвичай робиться глибокий і більш швидкий , ніж у спокої вдих. Він здійснюється через ніс і рот, а мовленнєвий видих іде тільки через рот. Видих продовжує настільки необхідне звучання голосу під час безперервного вимовляння певної частини висловлювання.

Мовленнєве дихання починає розвиватися у дитини одночасно з розвитком мовленнєвої функції, а завершується до 10 років.

Мова дорослих - взірець для наслідування.

Мова дорослих - приклад для дітей. Успіх мовленнєвого розвитку дитини насамперед залежить від мови дорослих, які її оточують з раннього дитинства. Малюк навчається говорити завдяки слуху і здібності до наслідування. Відомо, що дитина дошкільного віку легко наслідує неправильну вимову дорослих, переймає місцеву говірку, діалектизми. Причинами помилок в мові дорослих є вплив діалектного оточення і невміння відрізнити звукову норму.

Яскрава, виразна мова дорослих привертає увагу дітей, полегшує розуміння її і запам'ятовування. Суха, монотонна мова не повинна бути зразком для наслідування. Виразність забезпечується інтонацією, що надає мові мелодійності. Інтонація-це вміння регулювати силу голосу, користуватись логічним наголосом, паузами, темпом мовлення. Не можна кричати в розмові з дитиною. Голосна, криклива мова викликає у дошкільнят байдуже ставлення до її змісту, роздратованість у поведінці. Дитина намагається відповісти батькам таким же тоном і це надає мові відтінок грубості. Слід дотримуватись відповідного темпу мовлення. Не розмовляйте з дітьми швидким темпом, оскільки стежити за такою мовою батьків дітям важко, вони відволікаються, стомлюються слухати, так виховується неухважність до слова. Крім того, коли дитина наслідує швидкий темп мови батьків, у

Мова батьків має бути орфографічно і граматично правильною, вимова звуків повинна бути чіткою. Дитина швидше навчиться говорити правильно, коли чутиме навколо себе правильну, літературну мову.

Справжнім скарбом рідної української мови є твори усної народної творчості- приказки, загадки, скоромовки, вірші, казки. Дорослим необхідно вживати влучні вирази, народні перлини в живу розмовну мову, вивчати з дітьми народні твори.

У розвитку мовлення дитини надзвичайно важливу роль відіграє добрий слух. Пошкодження слуху в ранньому дитинстві затримує розвиток мови. Знижений слух є перешкодою до розуміння мови оточуючих, а це затримує розвиток мовної активності дітей. Батьки повинні берегти слух дитини, стежити за станом слухового органу. Не можна говорити над самим вухом дитини, недоцільно й цілувати у вушко малюка. Знижує слухову увагу дитини постійний шум у кімнаті, голосне звучання радіо, телевізору, голосні розмови дорослих. Першою ознакою зниженого слуху є відсутність реакції дитини на мову людей, що її оточують. Батьки повинні постійно піклуватися про збереження слуху дитини, розвивати слухову увагу, спостережливість.

Що потрібно знати батькам?

МОВА - невичерпне джерело розумового розвитку дитини, скарбниця всіх знань. Під впливом мови вдосконалюються її почуття, сприймання, збагачуються знання про оточуючий світ.

Важлива роль у формуванні особистості дитини, зокрема розвитку її мови, належить сім'ї. Адже перші слова, перші речення малятко чує і вимовляє в колі рідних людей- матері, батька, бабусі, дідуся. Однак дехто з батьків вважає, що дитина починає навчатися літературній мові лише у школі і не звертає належну увагу на формування мовлення дітей у дошкільному віці. Навчання ж мови починається не тоді, коли дитині дають буквар, а з перших звуків, які вона починає вимовляти.

Отже, дорослі повинні прагнути до того, щоб забезпечити правильний мовленнєвий розвиток дитини, починаючи вже з перших місяців її життя. Правильне мовлення допомагає малюку встановлювати контакти з іншими дітьми, вільно передавати свої думки і побажання, сприяє успішному навчанню у школі.

Малюків потрібно вчити правильно вимовляти звуки в словах, ставити наголос, користуватися відповідною інтонацією, правильно дихати під час мовлення.

Дошкільнят навчають узгоджувати слова в реченнях в роді, числі й відмінках, правильно будувати речення.

Батьки ні в якому разі не повинні залишатися байдужими до мовних недоліків своїх дітей.

У колі своєї сім'ї дорослі розуміють дитину з півслова і вона почуває себе впевнено. Але з віком розширюється мовне коло спілкування дитини і мовленнєві вади стають на перешкоді швидкого встановлення контактів з однолітками, виникають різні ускладнення, психологічні проблеми. Недостатньо розвинена мова, бідність словникового запасу, проблеми у вимові звуків, негативно впливають на загальний розумовий розвиток дитини.

Шановні батьки! Ви повинні орієнтуватися у вікових нормах розвитку всіх компонентів мовлення (звуковимови, лексики, граматики, фонематичних процесів), щоб вчасно допомогти своїй дитині і у разі потреби звернутися до логопеда ще до навчання дитини у школі.

Що повинні знати діти?

У дитини 5-го року життя відмічаються значні успіхи в розумовому і мовленнєвому розвитку. Дитина починає виділяти і називати найбільш суттєві ознаки і якості предметів, встановлювати простіші зв'язки і точно відтворювати їх у мові.

Їх мовлення стає більш різноманітним, точнішим і багатшим по змісту. Діти звертають більше уваги на мову дорослих, стараються її наслідувати. Збільшення активного словника від 2500 до 3000 слів, створює дитині можливість повніше будувати свої вислови, точніше висловлювати свої думки. В мові дітей цього віку все частіше з'являються прикметники, якими вони користуються для визначення ознак і якостей предметів. Свої висловлювання діти будують з 2- 3 і більше простих поширених речень.

Діти 5-го року життя починають оволодівати монологічним мовленням. В їх мові вперше з'являються речення з однорідними обставинами. Вони засвоюють і вірно узгоджують прикметники з іменниками. У дітей різко збільшується інтерес до звукового оформлення слів. Прислухаючись до слів, які вимовляє дорослий, дитина намагається встановити схожість у їх звучанні. Відповідно, значно покращується їх звуковимова. Поступово зникає пом'якшення приголосних і рідше бувають випадки заміни звуків, складів.

Більшість дітей до 5-ти років засвоюють і вірно вимовляють .свистячі [С, З, Ц, ДЗ], шиплячі [Ш, Ж, Ч, Щ, ДЖ], сонорні [Л, ЛЬ, Р, РЬ] звуки. Правильно вимовляють багатоскладові слова, точно зберігаючи в них складову структуру. Частіше вірно вживають в словах наголос, дотримуючись літературної норми вимови слів. На 5-му році життя дитина спроможна визначити на слух наявність того чи іншого звуку в слові, підібрати слова на заданий звук.

Достатньо розвинений мовний слух дитини дає їй змогу розрізняти в мові дорослих підвищення і зниження сили голосу, підмічати прискорення і уповільнення темпу мовлення, вловлювати різноманітні інтонаційні засоби виразності мовлення.

Отже, до 5-років у дітей закінчується процес оволодіння звуковою стороною мовлення. Мова в цілому стає чистішою і виразнішою. Підвищується мовна активність і діти все частіше задають запитання.

Міжзубна вимова звуків

Ваша дитина під час вимови звуків _____ ставить
язик між зубами та прикушує його.

Для того щоб усунути цей недолік, необхідно провести декілька
занять з дитиною.

Тривалість заняття - 20 хв. Працювати необхідно перед
дзеркалом, щоб дитина могла бачити положення язика у роті.
Передусім поясніть дитині, що при правильній вимові всіх звуків
української мови язик ніколи не виходить за межі зубів, а
знаходиться тільки у роті. Тому необхідно стиснути зуби, губи
розтягнути у посмішку, щоб було легше стежити у дзеркалі за
положенням язика у роті.

1-й день

Ізольоване вимовляння

звуків _____ (2 хв.)

Звуки

_____у
складах (10 разів)

са-со-су-си ас-ос-ес-ис-іс

со-су-са-си ус-юс-яс

су-со-си-са ис-ес-ус-яс

со-су-са-си ас-ос-ис-ус

2-й день

Звуки _____

_____ в словах.

Відкрити словник української мови. Дорослий читає, а дитина повторює слова, які починаються звуком _____

_____ день

Звуки _____

_____ у реченнях.

Читати невеликі книжки для дітей, тексти яких насичені звуками _____

_____ день

Звуки _____ у зв

'язному тексті та переказі.

Читати невеликі оповідання та переказувати їх.

_____ день

Звуки _____ в

самостійному мовленні.

В останній день дзеркало забирають. Дитині треба пояснити, що раніше дзеркало допомагало їй. За допомогою дзеркала було видно, чи правильно язик розміщувався у роті, чи опинився між зубами. З цього дня дитина самостійно, без допомоги дзеркала повинна спостерігати за своїм язиком.

Якщо ваша дитина заїкається

- якщо ви помітили ознаки заїкування у дитини, необхідно звернутися до таких фахівців: невролога, логопеда, психолога;
- створіть в родині спокійну, доброзичливу атмосферу взаємної поваги та любові;
- організуйте правильний режим роботи та відпочинку;
- уникайте надто емоційних та фізичних навантажень (сварки близьких людей, заняття спортом та інше);
- слідкуйте за мовним диханням, щоб дитина вимовляла фразу на видиху і до кінця;
- при сильних судомх голосового апарату - розмовляйте з дитиною пошепки;
- використовуйте елементи музикотерапії (співи улюблених мелодій);
- обмежуйте перегляд телепередач та заняття за комп'ютером;
- суворо виконуйте всі інструкції та поради фахівців.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ, що виховують дітей з ринологією

- створіть в родині сприятливі умови для навчання та виховання;
- проконсультуйтеся у психолога (у разі потреби пройдіть курс психотерапії);
- підготуйте дитину до емоційних та душевних негараздів у спілкуванні з однолітками;
- не акцентуйте увагу дитини та оточуючих на дефекті;
- відвідайте заняття логопеда з метою опанування прийомів корекції вдома;
- виконуйте дихальні вправи за рекомендацією логопеда;
- не перевантажуйте їх обсяг (не більше 2-х хвилин);
- без поради логопеда не використовуйте самостійно надувні іграшки, губні гармошки тощо (спричиняє головний біль, запаморочення);
- спонукайте дитину при вимові широко відкривати рот.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ, що виховують дітей з дизартрією

- проконсультуйтеся у невролога, психолога;
- відвідайте заняття логопеда з метою опанування прийомів корекції в домашніх умовах;
- оволодійте елементарними прийомами по подоланню напруги мовленнєвої мускулатури;
- одночасно з логопедичною корекцією проходите курс фізіотерапії, ЛФК, медикаментозне лікування за призначенням лікаря;
- корекційну роботу намагайтесь проводити в невимушеному оточенні та з елементами гри;
- використовуйте вірші-забавки, лічилки, скороговки;
- не сваріть дитину за неправильно вимовлене слово;
- дотримуйтесь системності та послідовності в корекційній роботі.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ, що виховують дітей з алалією

1. Не чекайте швидких результатів. Налаштуйтеся на тривалу програму комплексного впливу — медичного, логопедичного, психолого-педагогічного.
2. Розвивайте РОЗУМІННЯ мови. Допмагайте дитині співвідносити слова з предметами та картинками, задавайте прості питання. Вибирайте казки з циклічним сюжетом, в яких кілька разів повторюється схожа ситуація, наприклад, «Ріпка».
3. Заохочуйте БАЖАННЯ спілкуватися. Створюйте ситуації, що викликають потребу в мовленні. Будьте наполегливі, не намагайтеся передбачати і виконувати усі бажання дитини, не давши їй можливості спробувати щось сказати.
4. Налаштуйтеся на спільну роботу з логопедом. Не покладайте всю відповідальність за результати тільки на нього. Пам'ятайте, дуже багато залежить і від ваших зусиль, адже ви перебуваєте із дитиною більшість часу і маєте всі можливості для постійної, ненав'язливої корекції під час повсякденного життя. Прислухайтеся до рекомендацій, вивчайте літературу, займайтеся з дитиною самостійно.
5. Створіть позитивний емоційний настрій. Радійте разом з малюком навіть самим маленьким дрібничкам.

6. Уникайте перевантажень враженнями. Вони важливі для розвитку дитини, але зловживати ними не варто. Часті відвідування цирку, кіно, галасливих свят створюють в голові дитини плутанину і перезбудження. Намагайтеся створювати атмосферу тиші і спокою.
7. Приділяйте увагу артикуляційній моториці. Виконуйте вправи вдома в ігровій формі. Наприклад, під час вмивання вчіть дитину полоскати рот водою з зімкнутими губами або перевіряти язичком, чи чисто вичищені зуби.
8. Розвивайте дрібну моторику рук.
9. Обмежте перегляд телевізора. Працюючи, як фон, він сильно гальмує розвиток мови — дитина з алалією не в силах зрозуміти неперервний мовний потік, і просто перестає намагатися виділяти з нього окремі слова, привчається сприймати мовлення як незрозумілий гул.
10. Використовуйте емоційні рухливі ігри. Вони корисні тим, що в них мова поєднується з радістю і діями. Вигуки «Лови м'яч!», «Біжи!», «Стій!» повинні супроводжуватися приємними емоціями.
11. Розвивайте слухову увагу, вміння розрізняти звуки і шуми. У цьому допоможе використання звукових коробочок. Вони повинні бути однакового кольору і форми (наприклад, коробочки з кіндер-сюрпризів). Наповнювачем для коробочок служать монети, сірники, гудзики, квасоля, горох, скріпки. Можна шукати однакові за звучанням, намагатися вгадати, що всередині.
12. Займайтеся щодня. Заняття матимуть позитивний вплив на мовлення дитини, якщо будуть носити систематичний і

Основні поради батькам у разі наявності у дитини труднощів під час засвоєння навичок письма:

1. Своєчасно помітити, що дитина має проблеми в написанні літер та текстів, та разом із учителем проаналізувати причини такого явища – поганий почерк, неуважність учня, повільний темп письма, неправильне написання літер та слів тощо;
2. Звернутися до шкільного психолога та логопеда;
3. Отримавши від логопеда поради, виконувати його завдання не менше 15-20 хвилин щоденно.

Іноколи буває і таке, що на початку засвоєння навички письма діти не завжди швидко запам'ятовують написання деяких літер. Але це ще не свідчить про наявність дисграфії у школяра. Таке явище може бути при уповільненому засвоєнні навичок письма з різних причин: особливості особистості дитини, його повільність, недостатність рухових навичок, неуважність, швидка виснажливість, відсутність інтересу до навчання взагалі, непосидючість тощо. Однак, якщо школяр наприкінці 1 класу не може засвоїти навичок письма, плутає окремі літери, потрібно обов'язково порадитися з фахівцем.

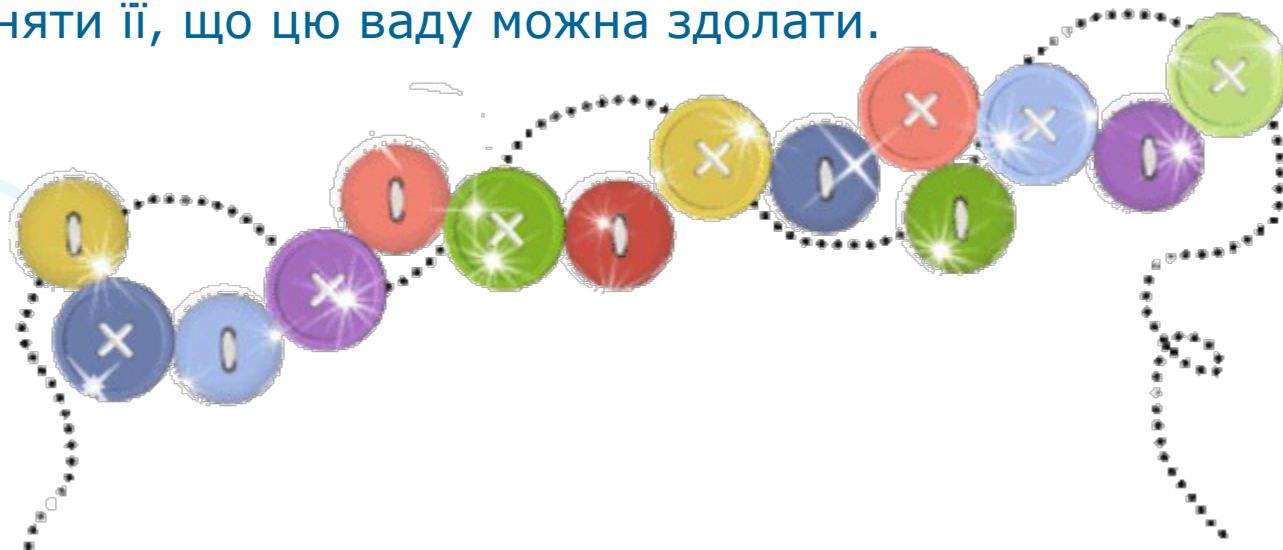
Не треба експериментувати із власною дитиною, нав'язуючи їй свої непрофесійні «тренінги письма»!

Будь-яка робота потребує знань та професійної підготовки, тому краще звернутися до фахівця-логопеда та виконувати його поради.

Які можна дати поради батькам для подолання труднощів у засвоєнні навичок читання у дитини?

1. Постійно приділяти увагу розвитку мовлення дитини, особливо в дошкільному віці, розширювати словниковий запас, слідкувати за правильною вимовою та конструкцією речень.
2. Своєчасно звертатися до логопеда при дефектах мовлення та в разі появи проблем із засвоєнням навичок читання і письма.
3. Доброзичливо, а не насильницьким шляхом допомогти дитині подолати свою ваду, підтримати її в цій важкій, але необхідній додатковій роботі.
4. Необхідно поступово розвивати у дитини потребу та цікавість до читання, при цьому пропонувати їй книжки, які подобаються.
5. Не треба наполягати на тому, аби дитина читала тільки голосно.
6. Батьки повинні заохочувати дитину до успіхів у оволодінні читанням, запевняти її, що цю ваду можна здолати.

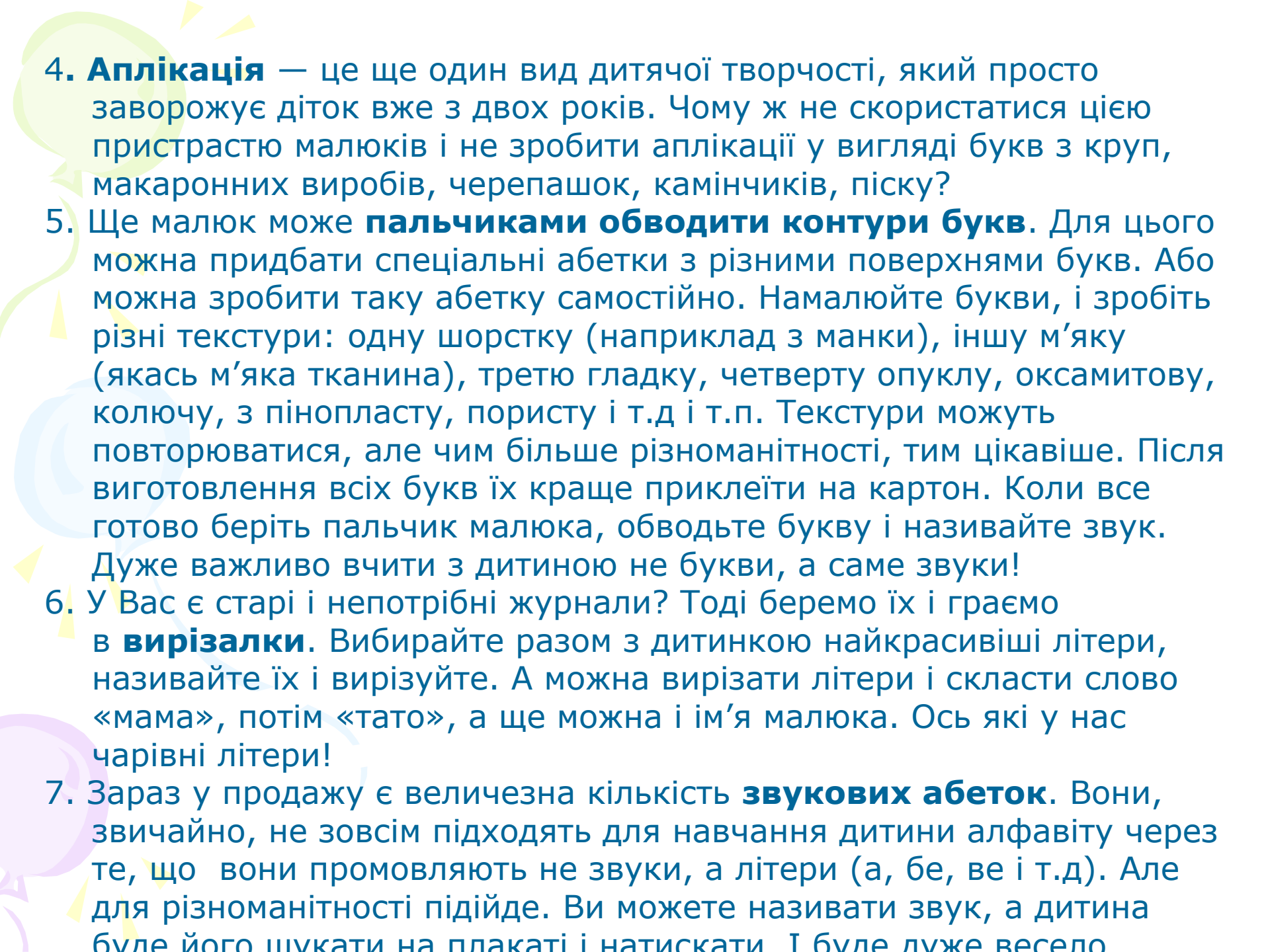

Як допомогти дитині вивчити літери. Ігри та поради

Маленьких дітей не можна вчити, як в школі — з ними потрібно тільки гратися в корисні ігри. Те ж стосується і вивчення літер, які найлегше засвоюються в ігровій формі.

Ось кілька дуже доступних ідей, які обов'язково допоможуть вашим малюкам вивчити літери і ніколи їх не плутати.

1. Найпростіше — це **писати букви і показувати їх дитині**. При чому писати не тільки олівцем на папері, а робити це найнайрізноманітнішими способами, аби привернути увагу дитини. Пишіть крейдою на вулиці, паличкою на піску, водним пістолетом на тротуарі, фломастерами і фарбами, олівцями і ручками, навіть пальцем у манній крупі, а ще можна позичити у тата у «тимчасове» користування піну для гоління і красиво розмалювати буквами стіл або лінолеум. Повірте, якщо Ви будете залучати дитину до вивчення літер такими смішними способами, то вона полюбить їх з самого дитинства. А любов до букви — це перша сходинка до любові до книги.
2. Не менш захоплююче і корисно **ліпити букви**. З пластиліну, глини, а ще краще з солоного тіста. Взагалі, ігри з ліпленням чудово розвивають дрібну моторику рук і мовний апарат дитини.
3. Дитина трішки піросла? Значить, їй буде цікаво і **прикрасити літери**. Але не просто розфарбуванням, поки малюк ще не зможе малювати, не виходячи за лінію. Як же бути? Дуже просто — виріжте букви з паперу або картону, і запропонуйте дитині їх прикрасити,

-
4. **Аплікація** — це ще один вид дитячої творчості, який просто заворожує діток вже з двох років. Чому ж не скористатися цією пристрастю малюків і не зробити аплікації у вигляді букв з круп, макаронних виробів, черепашок, камінчиків, піску?
 5. Ще малюк може **пальчиками обводити контури букв**. Для цього можна придбати спеціальні абетки з різними поверхнями букв. Або можна зробити таку абетку самотійно. Намалюйте букви, і зробіть різні текстури: одну шорстку (наприклад з манки), іншу м'яку (якась м'яка тканина), третю гладку, четверту опуклу, оксамитову, колючу, з пінопласту, пористу і т.д і т.п. Текстури можуть повторюватися, але чим більше різноманітності, тим цікавіше. Після виготовлення всіх букв їх краще приклеїти на картон. Коли все готово беріть пальчик малюка, обводьте букву і називайте звук. Дуже важливо вчити з дитиною не букви, а саме звуки!
 6. У Вас є старі і непотрібні журнали? Тоді беремо їх і граємо в **вирізалки**. Вибирайте разом з дитинкою найкрасивіші літери, називайте їх і вирізуйте. А можна вирізати літери і скласти слово «мама», потім «тато», а ще можна і ім'я малюка. Ось які у нас чарівні літери!
 7. Зараз у продажу є величезна кількість **звукових абеток**. Вони, звичайно, не зовсім підходять для навчання дитини алфавіту через те, що вони промовляють не звуки, а літери (а, бе, ве і т.д). Але для різноманітності підійде. Ви можете називати звук, а дитина буде його шукати на плакаті і натискати. І буде дуже весело

8. **Методика Зайцева.** Спочатку Ви вчите голосні (це золоті кубики). Потім підключаються приголосні, далі склади і читання. В комплекті йдуть кубики зі складами великі і маленькі, таблиці, диск з пісеньками, посібник для батьків. Якщо у Вас є можливість, то обов'язково придбайте його методику. Коштує вона приблизно 100-110 дол. Дорого, але воно того варте. З цими кубиками можна придумати безліч ігор.
9. **Комп'ютер, планшет** - це універсальний інструмент для навчання сучасних дітей. Адже це так цікаво. Можна використовувати спеціальні додатки. А ще такий варіант: відкриваємо програму Word, ставимо шрифт 60 і червоний колір, натискаємо на букву і повторюємо її. Потім нехай дитина сама натискає, а Ви говорите, що це за звук. Так малюк дуже швидко їх вивчить.
10. **Асоціації.** Діткам 4-5 років дуже допомагають асоціації. Буква Д схожа на будиночок, С — на півмісяць, О — кругла як кільце, Е — на драбинку схожа і т.д., для кожної букви можна знайти свою асоціацію.
11. **Пісні.** Діти дуже добре запам'ятовують пісеньки. Є чудові пісеньки з алфавітом. Вмикайте пісеньки, співайте разом з малюком. Вмикайте їх навіть просто як фон. Ви навіть не помітите, як скоро дитина запам'ятає весь алфавіт.
12. **Гра «Знайди букву».** Шукайте з малюком букви в книжках, журналах, на рекламних щитах. Коли дитина вже знає букви — ця гра стане однією з найулюбленіших у малюка.
13. **Гра «Розшифруй слово».** Ця гра підходить для діток від 5 років.

Як прищепити любов до читання

І статистика, і закриття дитячих бібліотек, і словниковий запас сучасних школярів вказують на один факт — далеко не всі наші діти дружать з книжкою. Ну, не люблять вони читати! А серцю, як відомо, не накажеш.

Причини нелюбові до читання лежать на поверхні. Інтернет, комп'ютерні ігри та телебачення пропонують вже «переварену» інформацію у вигляді готових образів і суджень, і її сприйняття не вимагає напруження уваги, роботи уяви і включення пам'яті в тому обсязі, в якому це необхідно для прочитання тексту.

Читання «з-під палиці» ніколи не переростає в щирий інтерес до книги. Як правило, він виховується сім'єю в атмосфері, в якій панує добрий «книжковий дух».

Якщо ми хочемо, щоб наші діти були грамотними, могли ясно викладати свої думки, мали широкий кругозір і творчий потенціал, вміли зосереджуватися і аналізувати, були емоційно розвиненими, то в наших інтересах постаратися прищепити їм смак до читання. І це під силу більшості батьків, якщо ви будете діяти послідовно.

Звичайно, успіх в цій справі буде залежати і від віку дитини: чим раніше почати цілеспрямовано виховувати в малюку любов до книг тим краще. Отже, які ж кроки зробити, щоб виростити книжника?

Читати і ще раз читати.

Починати читати дитині можна вже з того моменту, коли вона взмозі сидіти і розглядати картинки. Малюки до року з задоволенням слухають ритмічну дитячу поезію, прочитану голосно і з інтонацією. Крім того, що це сприяє розвитку їх мовлення, у дітлахів з малого віку виникають позитивні асоціації з книгою.

Діткам з двох років є сенс читати кожен день перед сном, щоб це стало приємною традицією, бажаним часом спілкування з мамою (татом) наодинці. Основний момент привчання дитини до самотійного читання полягає в тому, щоб читати їй вголос якомога довше, до тих пір, поки вона сама не скаже: «Досить». Дитина цілком може ходити в школу, вміти непогано читати, але слухати мамине або татове читання — справжня насолода. Природньо, якщо батько читає зацікавлено і виразно, а не клює носом над книгою, раз у раз забуваючи, де він зупинився. Вибирати книги для читання вголос дитині, яка вже сама вміє читати, рекомендують «з випередженням», тобто ті, що їй важкувато сприймати без допомоги дорослого. По ходу читання добре б пояснювати незнайомі поняття, зупинятися для обговорення дій героїв. Все це дуже благотворно впливає і на зміцнення емоційного зв'язку з дитиною, і на формування її інтелекту.

Вибирати для читання хороші книги.

Книги, що читаються дитині, повинні задовольняти її вікові потреби в прекрасному. «Малюкові» книжки бажано вибирати з красивими яскравими картинками. Для дітей старшого віку — з інформативними, професійно намальованими ілюстраціями. Дітям будь-якого віку краще читати якісну літературу, а не книжки-одноденки, щоб як мама, так і дитина мали можливість захопитися сюжетом, насолоджуючись гарним авторським стилем.

Навчіть дитину читати до школи.

Хоч вміння читати і не є обов'язковою вимогою для вступу до школи, оволодіти навичками читання до першого вересня дуже бажано. Важливо, щоб першокласник не нервувався під час уроків, не боявся не встигнути за іншими, не піддавався непотрібній критиці з боку вчителя або однокласників — все це може надовго відштовхнути його від читання.

Не «тиснути» на дитину в тому, що стосується читання.

Дуже важливо, щоб дитина навчилася читати без сліз. Надмірною строгістю, примусом, приведенням в приклад знайомих дітей можна викликати у малюка відразу до процесу читання. Насправді, майже кожна дитина, що розвивається за віком, зрозумівши принцип складання букв у слова, в якийсь момент починає з захопленням цим займатися. Якщо залишити її в спокої і продовжувати регулярно і виразно читати їй вголос, то вона дуже скоро освоїть самостійне читання по складах, а потім і цілими словами. Якщо дитина не любить читати, потрібно вишукувати можливості познайомити її з тими творами,

Створити дитині умови для читання.

Для читання потрібен вільний час, а у багатьох сучасних дітей його дуже мало. Якщо дитина крім школи відвідує ще й «драмгурток, гурток по фото, танці, співи і футбол», а вдома ще треба робити уроки, то на книгу у неї може не залишитися ні часу, ні сил. Щоб дитина зайвий раз почитала перед сном, не зайвим буде повісити у неї над ліжком лампу. Можна створити «читальний куточок» з оригінальними книжковими поличками та кріслом-балабасом, оформити його разом з дитиною.

Обмежити «спілкування» з різного виду гаджетами і телеекраном.

Навіть дорослі часом не можуть відірватися від комп'ютера, що і говорити про дітей. Встановіть певні часові рамки і завжди їх дотримуйтеся. Бажано дотримуватися такого принципу: поки не прочитали книгу, фільм, знятий за нею, дитині не показувати. Нехай вона створює в голові власні образи, з цікавістю стежить за сюжетом — потім їй самій же буде цікаво порівняти фільм з книгою.

Показувати особистий приклад.

Прищепити дитині любов до чого б то не було ми можемо, тільки захоплюючись цим чимось самі. Якщо дитина день у день спостерігає спину мами, яка «сидить» в соціальних мережах, то і її буде вабити туди з непереборною силою. Те саме відбувається, якщо дитина бачить маму книжкою: вона розуміє, що читання — це важлива складова її життя.

Мовленнєві ігри по дорозі додому

Прогулянка — ідеальний час для спілкування. Ніхто не відволікає маму від дитини розмовами, не треба бігти на кухню, до пральної машини. Найближчі півгодини-годину ви нікуди не поспішаєте.

Пограйте з дитиною в ігри, які не вимагають ніяких пристосувань і матеріалів. Вони розширюють словниковий запас дитини, вчать її висловлювати свої думки, міркувати і запам'ятовувати.

«Що буває...?»

Почніть гру словами: «М'яким може бути хліб, а ще подушка, а ще м'яким може бути ...» і почекайте, поки дитина придумає свій варіант.

Або так:

Що буває круглим?

Що буває гострим?

Що буває рідким?

Що буває довгим?

Що буває пухнастим?

Що буває твердим?

Що буває квадратним?

Що буває ароматним?

«Хто ким був, або що чим було?»

Ким або чим раніше було курча (яйцем), кінь (лошам), жаба (пуголовком), метелик (гусеницею), яблуко (квіткою), сорочка (тканиною), риба (ікринками), шафа (дошкою), хліб (борошном), велосипед (залізом), светр (шерстю) і т.д.?

«Закінчи речення»

Марина не пішла сьогодні в садок, тому що ... (захворіла).

Я не хочу спати, тому що ... (ще рано).

Ми поїдемо завтра в ліс, якщо ... (буде хороша погода).

Мама пішла в магазин, щоб ... (купити продукти).

Кішка залізла на дерево, щоб ... (врятуватися від собаки).

«Буває — не буває».

Запропонуйте дитині підтвердити правильність висловлювання словами «буває» або «не буває», і виправити його.

Чашка смажиться на сковороді.

Ведмідь спить у барлозі.

Людина вище собаки.

Горобчик — це не птах і т.п.

Ця гра розвиває слухову увагу, що необхідно кожній дитині для успішного навчання.

«Відгадай, що я задумала».

Запропонуйте дитині відгадати слово, яке ви задумали, користуючись словами-підказками:

Високий, цегляний, багатоповерховий (будинок).

Маленький, сіренький, вміє літати, цвірінькає (горобець).

Їде по рейках, возить пасажирів, гуде (потяг).

«Додай слівце».

Діти дуже люблять вірші — ритмічні тексти легше запам'ятовуються, сприяють словотворчості малюків, що, в свою чергу, допомагає їм освоїти рідну мову, її граматику.

Попросіть малюка підказати вам слово, що підходить по змісту і по римі:

Ім-ім-ім — ось стоїть високий ... (дім).

Ома-ома-ома — ми сьогодні ... (вдома).

Ому-ому-ому — ми йдемо ... (додому).

Особливо подобається дітям складати віршовані небилиці:

Ва-ва-ва — на столі росте ... (трава).

Ву-ву-ву — з'їли вовки всю ... (траву).

Ви-ви-ви — суп зварили із ... (трави).

«В магазині»

Разом з дитиною Ви опинилися в магазині, вибираєте продукти і питаєте: «Я хочу зварити борщ. Що мені потрібно купити?». Дитині пропонується перерахувати продукти.

«Ми з тобою купимо масло. Куди ж нам вдома його покласти? Я забула, як називається посуд для масла?». «Маслянка »- відповідає дитина.

«А в цьому відділі я купила яблука, банани і лимон. Як це можна назвати одним словом?». «Фрукти»- каже син або дочка.

Ігри та вправи на розвиток слухової уваги, сприймання, пам'яті
“Де плескали в долоні?”. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Ви тихенько станьте в будь-якому кутку кімнати, та плесніть в долоні. Дитина, не відкриваючи очі повинна вказати напрямок, звідки вона почула сплеск.

“Вгадай, хто покликав”. В цій грі беруть участь не менше 3 дітей або членів сім'ї. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Хто-небудь з інших гравців повинен покликати її. Дитина відгадує, хто саме її покликав.

“Доручення”. Дитина сидить на відстані 5-6 м від дорослого . У вас на столі покладені різні іграшки. Ви чітко, середньої сили голосом звертається до дитини: “Візьми м'ячик і поклади його на килим” або: “Візьми зайчика і посади його на стілець” і т.д. Потім даєте завдання вже тихим голосом.

“Ехо”. Дитина тихо сидить на ігровому майданчику чи в кімнаті. Ви пропонуєте їй слухати уважно, та повторювати за вами слово. Важливо навчити дитину вслуховуватися в звучання слів, тому намагайтеся говорити слова неголосно, пошепки. Необхідно дотримуватись принципу від простого до складного: насамперед добирати слова, не схожі за звуковим складом (Аня, кіт, стрибай, веселий, швидко), а потім – близькі за звучанням, але різні за змістом (Оля, Коля, сам, там, син, лин).

“Запам'ятай слова”. На столі під серветкою лежать предметні картинки або іграшки. Ви пропонуєте дитині послухати два-три слова-назви, запам'ятати їх, а потім знайти на столі відповідні картинки (іграшки).

“Слухаємо музику”. Дуже велике значення для розвитку слухового сприймання має слухання музики. Тому рекомендується проводити , так звані, музичні хвилинки. Під час них ви пропонуєте дитині сісти або лягти на килим, бажано з заплющеними очима, що допомагає розслабитися і не реагувати на зорові подразники, а зосередити свою увагу на джерело звуку.

Ігри та вправи на розвиток фонематичного сприймання

“Впіймай звук!”. Поясніть дитині, що ви будете вимовляти різні звуки, а їй потрібно буде плеснути в долоні - “впіймати звук”, коли вона почує певний звук. Необхідно дотримуватись принципу від простого до складного:

- звук [а] серед у, у, а, у;
- звук [а] серед о, а, і, о;
- звук [і] серед и, е, і, и;
- звук [с] серед л, н, с, п;
- звук [с] серед ш, ж, ч, с і т.д.

“Повтори!”. Запропонуйте дитині повторити за вами склади

- та-та-да - пі- пи - ат-от
- па-па-ба - мі-ми - ум-ом
- ка-ка-га - ді-ди - іт-ит
- ва-ва-фа - кі-ки - ек-єк

“Ланцюжок слів”. Запропонуйте дитині повторити за вами ряди слів, різних за значенням, але схожих за звуковим складом:

- мак, лак, так, бак;

“Назви слово!”. Запропонуйте дитині вибрати серед інших слів, та назвати лише те, яке починається на певний звук:

- на звук [а] серед слів Аня, Оля, Ігор, осінь, айстра;
- на звук [і] серед слів іграшки, овочі, автобус, Іра;
- на звук [б] серед слів мак, банка, танк, бочка.

“Знайди спільний звук!”. Запропонуйте дитині визначити, який однаковий звук є в декількох різних словах. При вимовлянні слів чітко виділяйте даний звук силою голосу, наприклад: “о-о-о-осінь”, “о-о-о-окунь”, “о-о-о-овочі”

- Оля, осінь, овочі, окунь - [о]
- Сад, суп, сумка, ніс, лис - [с]
- Аня, агрус, акула, автобус - [а]
- Маша, мак, мама, сом - [м]

10 ПРОСТИХ ПОРАД ЛОГОПЕДА БАТЬКАМ

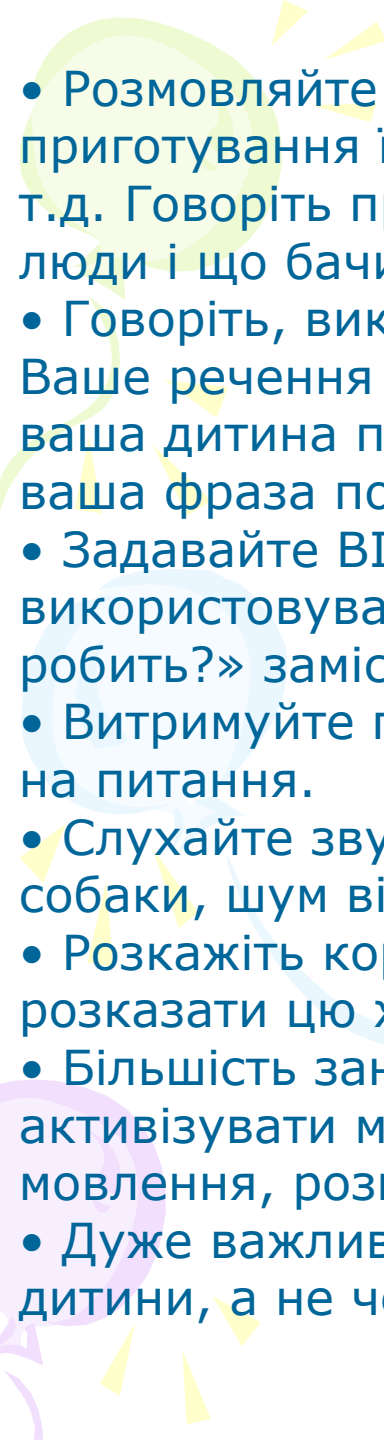
Мова дитини розвивається під впливом мови дорослих і значною мірою залежить від достатньої мовної практики, нормального соціального і мовного оточення, від виховання і навчання, які починаються з перших днів її життя.

- Розмовляйте зі своєю дитиною під час всіх видів діяльності, таких як приготування їжі, прибирання, одягання-роздягання, гра, прогулянка і т.д. Говоріть про те, що ви бачите, що робить дитина, що роблять інші люди і що бачить ваша дитина.
- Говоріть, використовуючи ПРАВИЛЬНО побудовані фрази, речення. Ваше речення повинне бути на 1-2 слова довше, ніж у дитини. Якщо ваша дитина поки що висловлюється тільки однослівними реченнями, то ваша фраза повинна складатися з 2 слів.
- Задавайте ВІДКРИТІ питання. Це стимулюватиме вашу дитину використовувати декілька слів для відповіді. Наприклад, говоріть «Що він робить?» замість «Він грає?»
- Витримуйте паузу, щоб у дитини була можливість говорити і відповідати на питання.
- Слухайте звуки і шуми. Записуйте звуки, які чує дитина: гавкіт собаки, шум вітру, мотор літака.

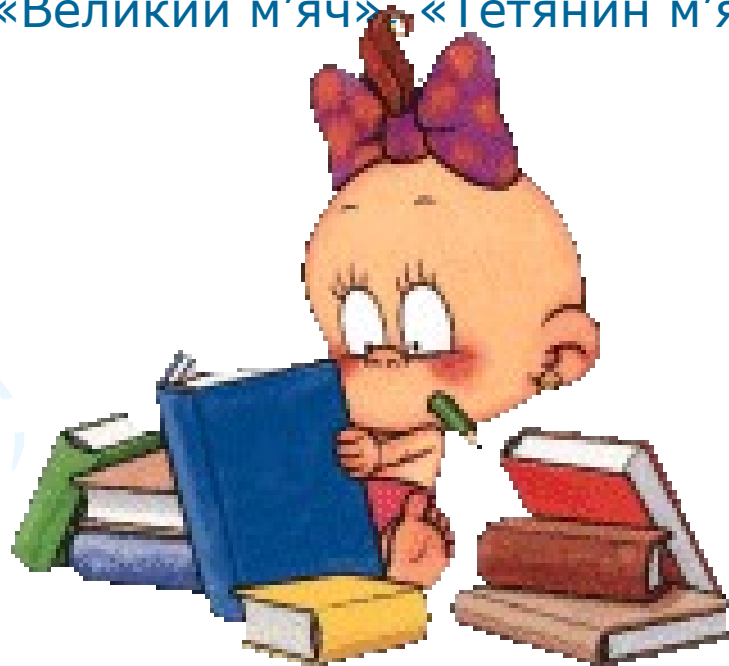

«Що він робить?» Це може бути гавкіт

- Розкажіть коротку розповідь, історію. Потім допоможіть дитині розказати цю ж історію вам або кому-небудь ще.
 - Якщо ваша дитина вживає всього лише декілька слів у мові, допомагайте їй збагатити свою мову новими словами. Виберіть 5-6 слів (частини тіла, іграшки, продукти) і назвіть їх дитині. Дайте їй можливість повторити ці слова. Не чекайте, що дитина вимовить їх відмінно. Надихніть дитину і продовжуйте їх заучувати. Після того, як дитина вимовила ці слова, введіть ще 5-6 нових слів. Продовжуйте додавати слова до тих пір, поки дитина не визнає більшість предметів навколишнього світу. Займайтеся щодня. Якщо дитина називає тільки одне слово, почніть учити його коротким фразам. Використовуйте слова, які ваша дитина знає. Додайте колір, розмір, дію. Наприклад, якщо дитина говорить «м'яч», послідовно навчите її говорити «Великий м'яч», «Тетянин м'яч», «круглий м'яч» і т.д.
 - Більшість занять проводьте в ігровій формі. Робота з дитиною повинна активізувати мовне наслідування, формувати елементи зв'язного мовлення, розвивати пам'ять і увагу.
 - Дуже важливо вже у ранньому віці звернути увагу на мовний розвиток дитини, а не чекати, коли вона «сама заговорить».
- Мова дитини розвивається під впливом мови дорослих і значною мірою залежить від достатньої мовної практики, нормального соціального і мовного оточення, від виховання і навчання, які починаються з перших днів її життя.

-
- Розмовляйте зі своєю дитиною під час всіх видів діяльності, таких як приготування їжі, прибирання, одягання-роздягання, гра, прогулянка і т.д. Говоріть про те, що ви бачите, що робить дитина, що роблять інші люди і що бачить ваша дитина.
 - Говоріть, використовуючи ПРАВИЛЬНО побудовані фрази, речення. Ваше речення повинне бути на 1-2 слова довше, ніж у дитини. Якщо ваша дитина поки що висловлюється тільки однослівними реченнями, то ваша фраза повинна складатися з 2 слів.
 - Задавайте ВІДКРИТІ питання. Це стимулюватиме вашу дитину використовувати декілька слів для відповіді. Наприклад, говоріть «Що він робить?» замість «Він грає?»
 - Витримуйте паузу, щоб у дитини була можливість говорити і відповідати на питання.
 - Слухайте звуки і шуми. Запитайте «Що це?» Це може бути гавкіт собаки, шум вітру, мотор літака і т.д.
 - Розкажіть коротку розповідь, історію. Потім допоможіть дитині розказати цю ж історію вам або кому-небудь ще.
 - Більшість занять проводьте в ігровій формі. Робота з дитиною повинна активізувати мовне наслідування, формувати елементи зв'язного мовлення, розвивати пам'ять і увагу.
 - Дуже важливо вже у ранньому віці звернути увагу на мовний розвиток дитини, а не чекати, коли вона «сама заговорить».

- Якщо ваша дитина вживає всього лише декілька слів у мові, допомагайте їй збагатити свою мову новими словами. Виберіть 5-6 слів (частини тіла, іграшки, продукти) і назвіть їх дитині. Дайте їй можливість повторити ці слова. Не чекайте, що дитина вимовить їх відмінно. Надихніть дитину і продовжуйте їх заучувати. Після того, як дитина вимовила ці слова, введіть ще 5-6 нових слів. Продовжуйте додавати слова до тих пір, поки дитина не визнає більшість предметів навколишнього світу. Займайтеся щодня. Якщо дитина називає тільки одне слово, почніть учти його коротким фразам. Використовуйте слова, які ваша дитина знає. Додайте колір, розмір, дію. Наприклад, якщо дитина говорить «м'яч», послідовно навчите її говорити «Великий м'яч», «Тетянин м'яч», «круглий м'яч» і т.д.

ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ (мовний аспект)

Якщо в батьків запитати, в чому, на їхню думку, полягає підготовка до школи, багато хто з них відповість, що це означає навчити дітей читати, писати, лічити. Цим і обмежаться. Так, навички лічби, читання, письма дуже допоможуть майбутньому першокласнику, якщо тільки будуть правильно сформовані, отже, найважливіше – якість оволодіння знаннями та навичками.

І все-таки, у чому ж полягає готовність до навчання в школі?

Педагоги і психологи вважають головним – сформувати в дитини готовність пізнавати, адже помічено, що в початковій школі і, насамперед, в 1 класі важче вчитися не тим дітям, в яких недостатній обсяг знань, а тим, які не вміють думати. Розвиток мислення тісно пов'язаний із суттєвими позитивними зрушеннями у мовленні дошкільнят. Швидко зростає словниковий запас дітей.

На шостому році життя активний словник дитини має складати від 2500 до 3000 слів. Висловлювання дитини стають більш повними та точними. В п'ятирічному віці діти самостійно складають розповідь, переказують казку, що говорить про оволодіння одним з найважчих видів мовлення - монологічним мовленням. В висловлюваннях дитини з'являються складні речення (Тато дивився телевизор, а ми з мамою читали цікаву книгу). В мовленні дитини з'являються слова, що позначають якість предметів, матеріал з яких вони зроблені (паперовий літак, дерев'яний стіл).

Дитина використовує синоніми та антоніми. Дитина вже правильно узгоджує іменники з іншими частинами мови. В мовленні п'ятирічних дітей з'являються присвійні прикметники (собача лапа, заячі вуха), складової структури слів: не пропускає склади, не переставляє їх місцями. Значно покращується звуковимова. Більшість дітей вже правильно вимовляють шиплячі звуки (ш, ж, ч) та звуки р, рь. Але у деяких дітей ще можуть відмічатися заміни тих чи інших складних звуків, або спотворення їх правильної вимови.

Усім відомо, як люблять діти ставити запитання. Дорослі повинні обов'язково уважно ставитися до цього. В одних випадках треба самому відповісти, а в інших сказати : «А як думаєш ти?», «Подумай сам», «Чому ти так сказав?»

Дітей потрібно практикувати в сприйнятті навколишнього світу.

Дошкільник повинен уміти розказати про предмет, порівняти його з іншими, назвати його колір, форму, величину, описати рослину, тварину, картинку. Причому робити це без допоміжних запитань, чітко, послідовно, правильно вживаючи при цьому слова. Як уже було сказано, запорукою готовності до навчання є розвиток дрібних пальців рук, це впливає і на розвиток мовлення дитини, підготовку руки до письма.

Яким же чином розвивати дрібну мускулатуру руки дитини?

- Розминати пальцями тісто, глину, пластилін, м'яти поролонові кульки, губку.
- Катати по черзі кожним пальцем дрібні намистинки, камінчики, кульки.
- Ляскати в долоні тихо, голосно, в різному темпі.
- Нанизувати намистинки, ґудзички на нитки
- Зав'язувати вузли на товстій і тонкій мотузках і шнурках
- Заводити будильник, іграшки ключиком.
- Штрихувати, малювати, розфарбовувати олівцем, крейдою, фарбами, ручкою і так далі.
- Різати ножицями
- Конструювати з паперу, в'язати
- Робити пальчикову гімнастику (пальчиковий театр) – показ
- Складання пазлів
- Шнурівка
- Кулак – ребро – долоня

Отже, мовленнєва підготовка дітей до школи – особлива підготовка, що специфікою свого змісту стимулює інтелектуальну, емоційно-вольову, мотиваційну готовність дошкільнят та готовність у сфері спілкування. Вона передбачає достатню адаптацію дітей до умов шкільного навчання, до нових програмових вимог.

Бажаю вам успіхів у справі – підготовці дитини

Якщо ваші діти відвідують заняття з логопедом!

Пам'ятайте!

1. Дитина має бути готовою до роботи, тому що її свідоме бажання виправити звуки має велике значення.
2. При виправленні певного звуку не звертайте увагу на інші спотворені звуки.
3. Матеріал має відпрацьовуватися послідовно, а не вибірково. Пропуски окремих етапів роботи впливають на якість виправлення вад мовлення.
4. Перехід від одного етапу до наступного відбувається тільки при засвоєнні попереднього матеріалу.
5. Кожний виправлений звук необхідно відразу вводити в розмовно-побутове мовлення.
6. Дитина повинна займатися щоденно по 15-20 хвилин, при можливості 2 рази на день, виконувати завдання перед дзеркалом, працювати як над новим, так і попереднім завданням.
7. Активно допомагайте дитині і вимагайте від неї виконання завдань.
8. Перевіряйте перед відвідуванням поліклініки і ручки, носової хустинки, чистоту носових ходів.

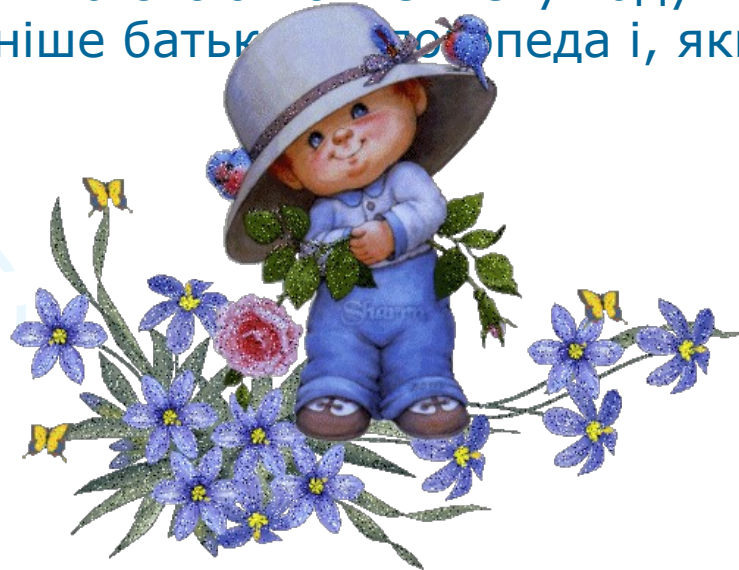
Дбайливим батькам.

1. Розмовляйте з малюком кожної вільної хвилини.
2. Спонукайте його до звуконаслідування, промовляння перших правильних слів.
3. Якомога більше залучайте дітей до ігор, розповідайте казки, розучуйте пісні, загадки, скоромовки, вірші.
4. НІ В ЯКОМУ РАЗІ не повторюйте неправильну вимову дитини! Пам'ятайте, що малюкові потрібно чути лише правильну мову!
5. Не позбавляйте дитину спілкування з однолітками та старшими дітьми.
6. Не закидайте дитину великою кількістю іграшок. Привчайте бережливо ставитись до іграшок, книжок, картинок.
7. Заохочуйте словесну творчість дітей! Спонукайте їх до складання лічилок, чистомовок, загадок, віршів.
8. Уважно ставтесь до запитань вашої дитини! Ваша відповідь повинна бути чіткою, доступною, зрозумілою малюкові. СПОНУКАЙТЕ ДИТИНУ ДО ЗАПИТАНЬ!
9. Кожне незрозуміле слово поясніть дитині. Привчайте дітей до вживання слів відповідно літературної норми!
10. Не забувайте доречно вживати прислів'я, приказки, загадки!
11. СВОЄЧАСНО ВИПРАВЛЯЙТЕ МОВУ ДИТИНИ! Вчасно звертайтеся до логопеда!
12. Не втручайтесь в дитячі розповіді, спочатку вислухайте дитину, а потім виправте помилку.

Шановні батьки!

Якщо вас турбує мовлення вашої дитини, будьте готові до наступних питань, які ви можете почути від логопеда:

1. Як відбувалась вагітність і пологи, чи не супроводжувались вони ускладненнями.
2. Як відбувався фізичний розвиток дитини у перший рік життя.
3. Як розвивалось мовлення дитини (гуління, лепет, перші слова, фрази).
4. Чи не перенесла дитина якесь захворювання, травму.
5. Якими були умови її виховання, чи не спостерігались порушення мовлення у людей з близького оточення дитини, двомовність в сім'ї.
6. Що турбує батьків відносно мовлення дитини.
7. Чи усвідомлює дитина свою мовленнєву ваду і як реагує на неї.
8. Чи зверталися раніше батьки до логопеда і, якщо так, то коли, якими були результати.

“Шокова анкета”

Анкета дає можливість батькам визначити які причини заважають їм займатися з своєю дитиною.

1. Не вистачає часу , я багато працюю.
2. Дратує відмова дитини.
3. Хочеться поговорити по телефону з подругою.
4. Багато домашньої роботи, не встигаю.
5. Нехай в садочку чи у школі займаються.
6. Хочеться подивитися улюблений серіал.
7. Набридло виконувати одні і ті ж вправи.
8. Я дуже втомлююся на роботі.
9. Мені лінь.

Відзначивши певні пункти, батько перевертає сторінку з анкетою і читає фразу: «Що я скажу своїй дитині, коли вона виросте і запитає, чому у школі їй ставили низькі бали з української мови?»»

1. П.І. дитини

3. Анамнез (від якої вагітності дитина; як протікала вагітність, пологи; коли дитина стала тримати голову, які захворювання перенесла до року)

5. У кого з членів Вашої родини були/є дефекти мовлення

a) Так б) Ни

8. Чи звертались Ви до спеціалістів: логопеда, невропатолога, мієлолога, психолога, психіатра, психоневролога, психіатра-логопеда ?

9. Чи були/є

A) Так

10. Чи зараз

A) Так б) Ни

10. Чи заважали вони Вам у житті, навчанні?

A) Так б) Hi

11. Чи бажаєте Ви тісно співпрацювати з логопедом освітнього закладу (виконувати домашнє завдання, брати участь у консультаціях, бесідах)

A) Так б) Ни

12. З яких питань у навчанні дитини Ви б хотіли отримати рекомендації логопеда?

Список літератури

1. Беккер К.П. Совак М. Логопедия. - М., 1981.
2. Богуш А.М. Обучение правильной речи в детском саду.- К.: Радянська школа; 1990. - 216.
3. Воспитание и обучение детей с расстройствами речи. /под ред. Ляпидевского и Селивёрстова В.И. М.: Просвещение; 1968. - 247с.
4. Игры в логопедической работе с детьми /под ред. Селиверстова В.И. - М.:Просвещение; 1987 - 142с.
5. Логопедия. Учебник для студентов дефектологических факультетов пед. вузов. /под ред. Волковой Л.С. и Шаховской С.Н. - М.; Владос: 1998 . - 680с.
6. <http://logoclub.com.ua>
Логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.
7. <http://www.logopedia.com.ua>
Український логопедичний сайт для батьків, які піклуються про мовленнєвий розвиток своєї дитини, та для логопедів.
8. Азбука логопеда.

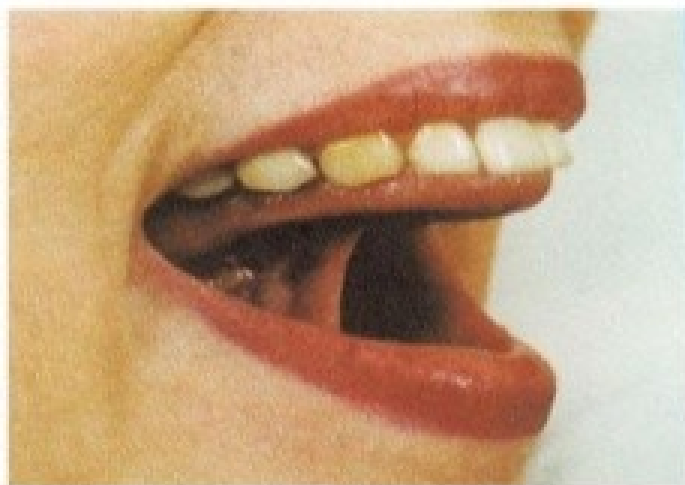
Додатки

ПОЧНЕМО ВИКОНУВАТИ АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИ

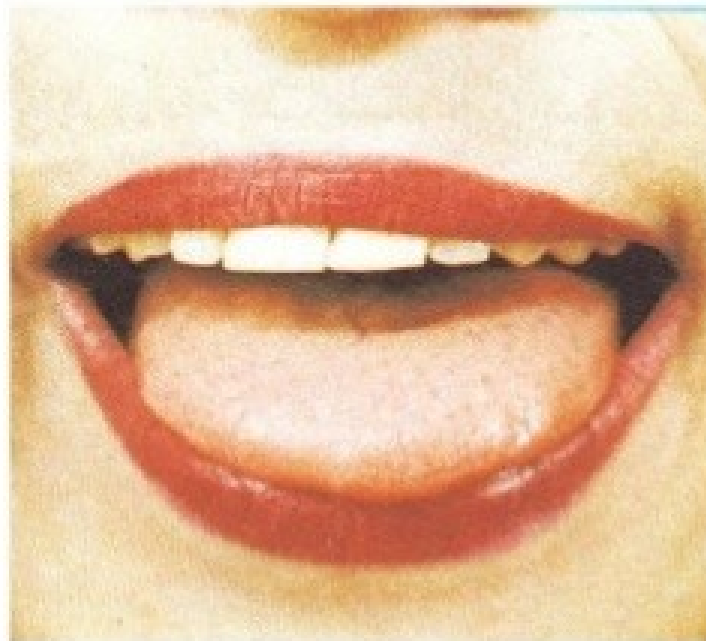
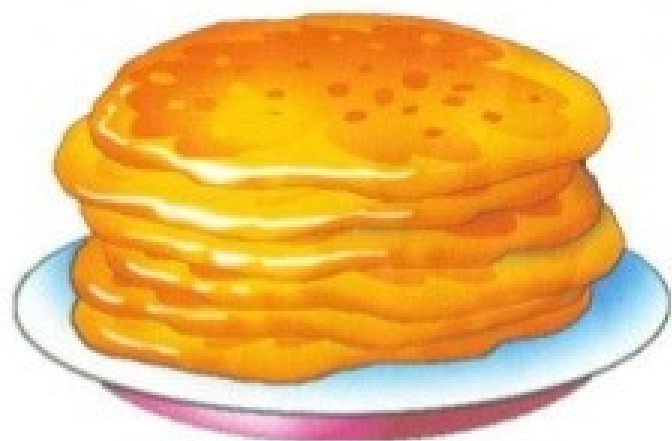
«Грибочок»

Посміхнутися, відкрити рот. Присмоктати язик до піднебіння. Не відриваючи язик від піднебіння сильно відтягнути вниз нижню щелепу. Зробити 10 разів. На відміну від вправи „Конячка” язик не повинен відриватися від піднебіння.

Якщо дитині не вдається присмоктати язика, то можна повільно поклацати язиком, як при вправі “Коник”. В поклацуванні вловлюється потрібне положення язика.

«Млинці»

Посміхнутися, відкрити рота. Покласти широкий язик на нижню губу. Утримувати в спокійному положенні на рахунок до 5.

В цій вправі важливо слідкувати, щоб нижня губа не напружувалася і не загорталася на нижні зуби.

«СМАЧНЕ ВАРЕННЯ»

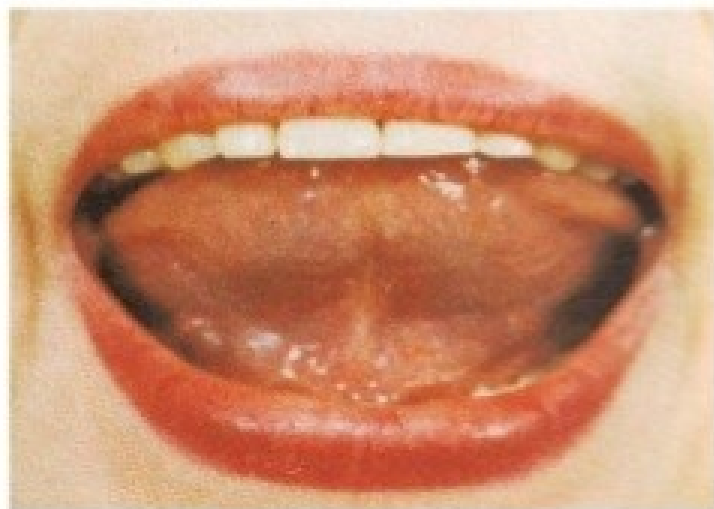

Посміхнутися, відкрити рота. Висунути широкий язик, облизати верхню губу та заховати язик у глибокій роті.

Нижня губа не повинна обтягувати зуби (можна відтягнути її вниз рукою).

«БАРАБАН»

Відкрити рота і, утримуючи язика за верхніми зубами, швидко вимовляємо: д-д-д... протягом 2-3 хвилин. При цьому кінчик язика має відскакувати від горбиків за верхніми зубами.

Дорослий має стежити, щоб між зубами була щілина.

«ЧИСТИМО ЗУБКИ»

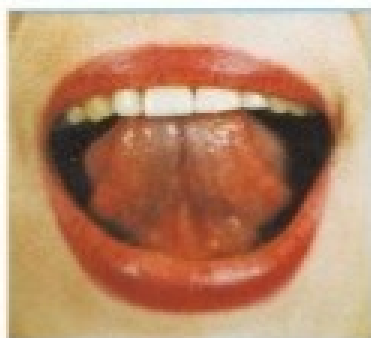

Посміхнутися, трохи відкрити рот. Кінчик язика за нижніми (а потім і за верхніми) зубами виконує рухи праворуч-ліворуч, наче чистить зубки.

Нижня щелепа при цьому не рухається.

«ГОЙДАЛКА»

Посміхнутися, відкрити рота Тягнутися язиком
почергово спочатку до верхніх різців, потім до нижніх.

Рот при цьому не закривати. Нижня щелепа не
повинна рухатися.

«МАЛЯР»

Посміхнутися, відкрити рота. Широким кінчиком язика виконуються рухи по піднебінню вперед-назад (білимо стелю).

Нижня щелепа не повинна рухатися

«ПАРУС»

Посміхнутися, широко відкрити рот, поставити язик за верхні зуби так, щоб кінчик язика міцно упирався в зуби. Утримувати 5-10 с.

«МАЯТНИК»

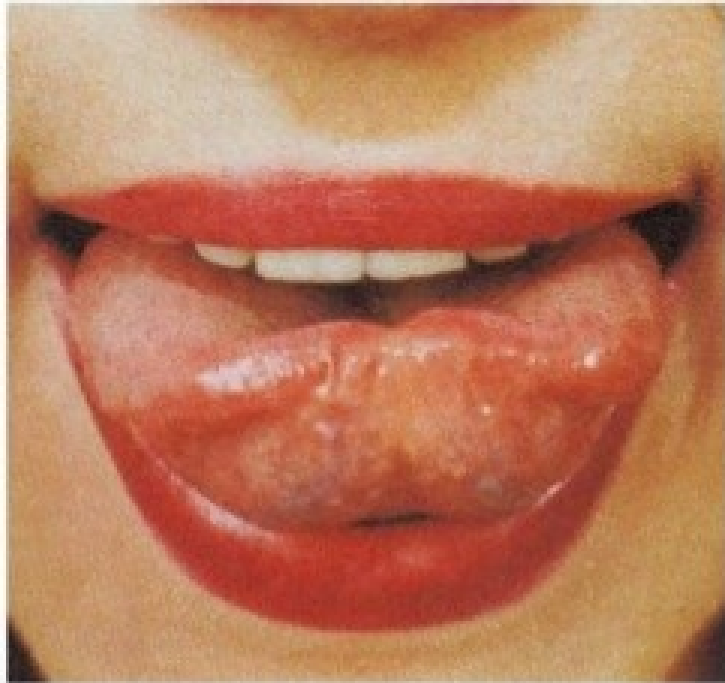

Посміхнутися, відкрити рота. Кінчик язика переводити на рахунок «раз-два» з одного куточка рота в іншій.

Нижня щелепа при цьому залишається нерухомою.

«ЧАШЕЧКА»

Рот широко відкрити. Широкий язик підняти угору та загорнути кінчик язика до верхніх зубів, але не торкатися їх. Утримувати в такому положенні 10-15 с.

Нижня губа не повинна обтягувати зуби.

Розвиток дрібної моторики

Всебічне уявлення про навколишній предметний світ у людини не може скластися без тактильно-рухового сприйняття, так як воно лежить в основі чуттєвого пізнання. Саме за допомогою тактильно-рухового сприйняття складаються перші враження про форму, величину предметів, їх розташування в просторі.

Засоби дрібної моторики

Засоби розвитку дрібної моторики

Пластилін

Природний
матеріал

Папір

Крупа,
намисто,
гудзики

Нитки, тасьма,
мотузки, шнурки,
тканини

Ляльки

Пісок

Вода

Олівці, лічильні
палички

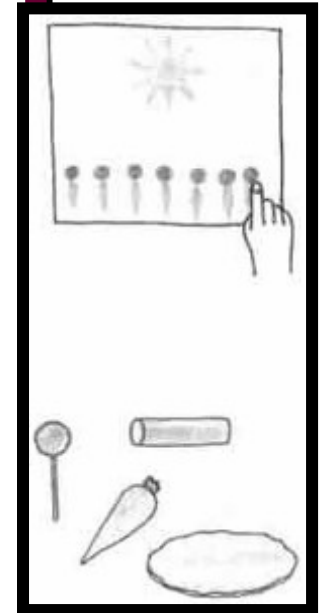
Ігри с пластиліном

- Пластилін дає унікальні можливості проводити цікаві ігри для загального розвитку дитини. Покажіть малюкові всі чудеса пластилінового світу, зацікавте його, і ви здивуєтеся, як швидко дитячі пальчики почнуть створювати спочатку незграбні, а потім все більш складні фігурки.

Ігри с пластиліном :

- Мнемо і відщипуємо
- Натискуємо і розмазуємо
- Скачуємо кульки та розгортаємо ковбаски
- Ріжемо на шматочки
- ліпимо картинки
- Готуємо обід

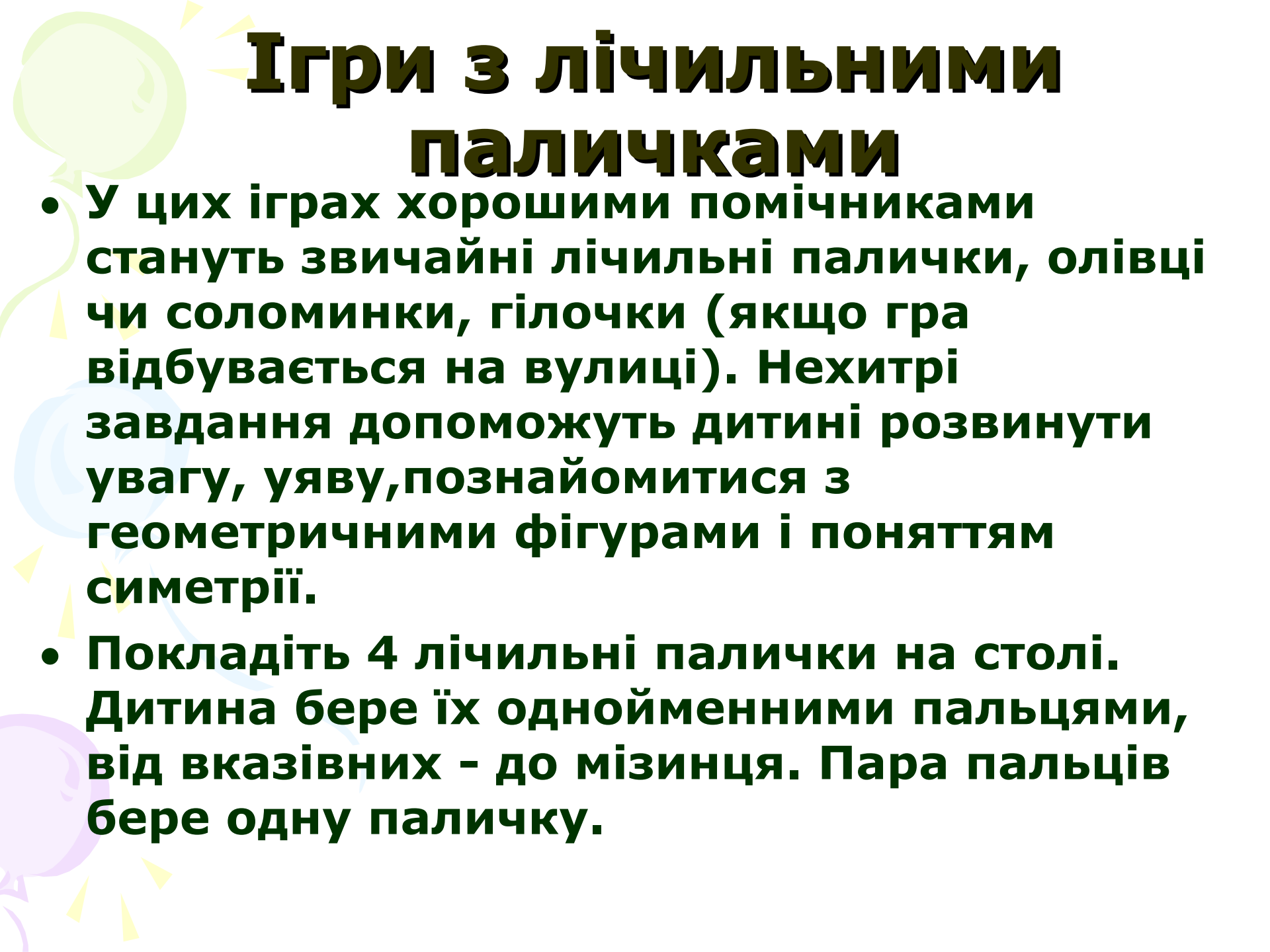
Ігри з паперу

- Папір можна рвати, м'яти, складати, розрізати ножицями. Ці ігри та вправи допоможуть дитині дізнатися, як звичайний папір перетворюється в красиві аплікації і забавні об'ємні іграшки.

- Розвитку точних рухів і пам'яті допомагають плетіння килимків з паперових смуг, заняття в техніці «орігамі»: складання корабликів, літачків, квітів, тварин та інших фігурок.

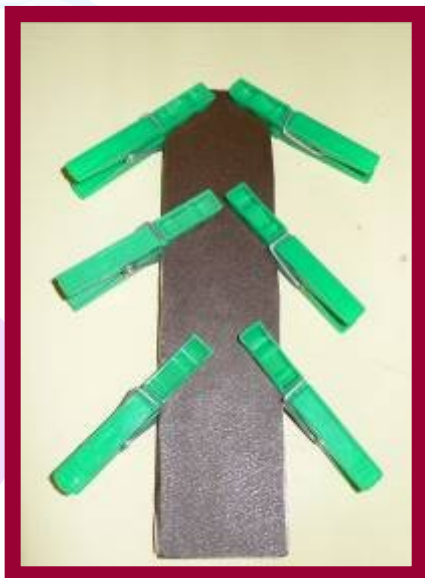
Ігри з лічильними паличками

- У цих іграх хорошими помічниками стануть звичайні лічильні палички, олівці чи соломинки, гілочки (якщо гра відбувається на вулиці). Нехитрі завдання допоможуть дитині розвинути увагу, уяву, познайомитися з геометричними фігурами і поняттям симетрії.
- Покладіть 4 лічильні палички на столі. Дитина бере їх однойменними пальцями, від вказівних - до мізинця. Пара пальців бере одну паличку.

Ігри з конструктором, мозаїкою

Розвиток тактильних відчуттів

Ігри з крупною та з намистом

**«Равлик» - кругла іграшка, в якій
перекочуються один або кілька кульок
або намистинок. Дитина обмацює їх
через тканину, перебирає пальчиками,
масажуючи активні зони руки.**

Ігри з крупою та з намістом

«Сонечко» - прості і круглі мішечки, заповнені різними матеріалами. Дитина обмацує наповнювач через тканину.

Можна зробити кілька іграшок, різних за розміром і з різними наповнювачами: у самій маленькій іграшці може бути тирса, в середній - гречана крупа, у більшій - горох або квасоля. Іграшки можна використовувати, як рахунковий матеріал, як пірамідку (укладаючи одне сонечко на іншу) і т.д.

Ігри з крупною та з намістом

«Черепашка» - круглий мішечок, заповнений різним наповнювачем. Дитина обмацує наповнювач через тканину. Наповнювачі можуть бути різними. Іграшки можна використовувати, як рахунковий матеріал, як пірамідку (укладаючи одну черепашку на іншу) і т.д.

Ігри з природним матеріалом

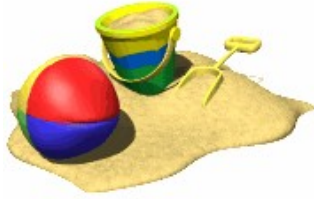
Гуляючи з дитиною у дворі, у парку, в лісі, зверніть увагу на те, як щедро може обдарувати природа навколишнім людину. З камінчиків і паличок можна створювати цікаві творчі композиції, зі снігу і глини ліпити великі і маленькі фігури. Все це дозволяє розвивати тактильно-рухове сприйняття дитини.

Малювання

Малювання - заняття, улюблене всіма дітьми і дуже корисне. І не обов'язково малювати тільки олівцем або пензлем на папері або картоні. Можна малювати на снігу і піску, на запітнілому вікні та асфальті. Корисно малювати пальцем, долонею, паличкою, робити відбитки шматочком вати, зім'ятою папери.

Ігри з піском

- Погладь рукою пісок. Що ти відчуваєш? Який пісок? Як його зробити мокрим? Поприскати з пульверизатора.
- Поклади свою долоньку на пісок. Це слід від твоєї долоні. А це слід від моєї долоні. Чий слід більше? Чий менше? Подивися, які сліди можна зробити за допомогою кришок від пляшок, паличок. Спробуй зобразити слід кішки. Зроби великий слід і маленький.
- Розгладь пісок двома руками. Обтриси руки.
- Я закопаю кілька іграшок, а ти спробуй знайти.

Ігри на кухні

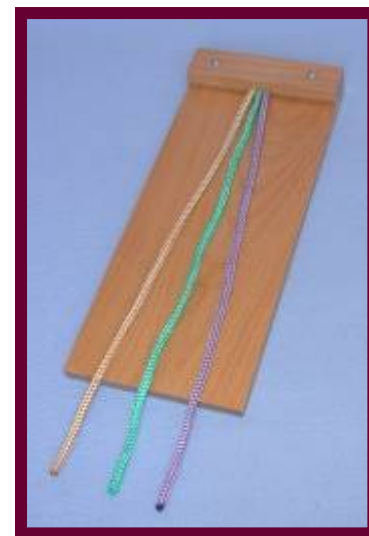
І на кухні знайдеться справа, корисне для розвитку пальчиків. Попросіть дитину допомогти приготувати страву з тіста, і ваш пиріг прикраситься незвичайними візерунками, створеними дитячими руками і фантазією.

Ігри з водою

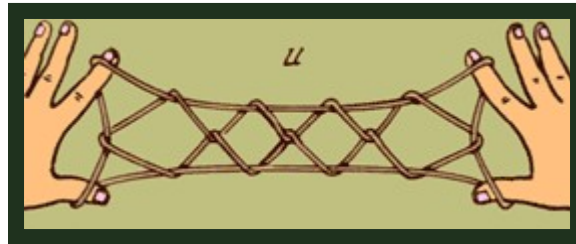
- - Візьми пляшку двома руками. Яка вода у цій пляшці, тепла чи холодна? А в іншій пляшці? Відкрий пляшку з теплою водою, вилий воду в таз.
- - Візьми губку, намочи її у воді. Вичави воду в миску спочатку однією рукою, потім намочи губку і вичав іншою рукою.
- - Намочи серветку, вичав її двома руками, протри стіл. Розправ серветку і склади її. Витри руки рушником.

Шиття, в'язання, плетіння, застібки

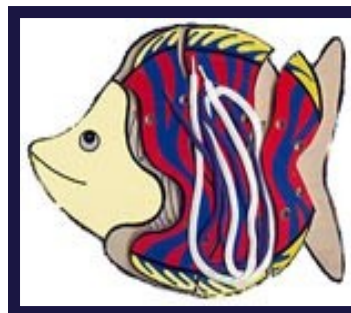

Ігри з мотузкою

Як і будь-яка гра, що вимагає концентрації уваги, ігри з мотузкою виробляють психотерапевтичний ефект, дозволяючи відключатися на час від турбот повсякденності. Лікарі-фізіотерапевти переконуються, що вправи з мотузкою сприяють швидшому відновленню моторики пальців після отриманих травм рук. Вчителі математики знаходять їх корисними для пояснення деяких абстрактних понять і термінів.

Шнуровання

Ляльки

Для розвитку дрібної моторики використовуються ляльки, відповідні можливостям дитини та розвиваючі їх. Ляльки бувають різні: в'язані пальчикові ляльки, м'які рухливі «ляльки-рукавички», комбіновані ляльки, «я-лялька», ляльки-маріонетки.

Масаж кистей рук і пальців

- Масаж є одним з видів пасивної гімнастики. Він має загальнозміцнювальну дію на м'язову систему, підвищуючи тонус, еластичність і скоротливу здатність м'язів.

Прийоми масажу і самомасажу кистей і пальців рук:

- масаж тильного боку кистей рук
- масаж долоні
- масаж пальців рук

Масажери

- Вправи з масажерами: катати по столу від кінчиків пальців до ліктя, між долонями, по тильній стороні кисті.
- Виконувати вправи треба обов'язково кожною рукою по черзі.

Вправи з м'ячами

- **вчитися захоплювати м'яч всією кистю і відпускати його;**
- **катати м'яч за годинниковою стрілкою;**
- **тримати однією рукою - іншою рукою виконати вгвинчуючи рухи, потьохкування, пощипування.**

Виконувати вправи треба обов'язково кожною рукою по черзі.

Розвиток дрібної моторики

і тактильно-рухового сприйняття дозволяє дітям:

- ❖ **оволодіти навичками письма, малювання, ручної праці, що в майбутньому допоможе уникнути багатьох проблем шкільного навчання,**
- ❖ **краще адаптуватися в практичному житті,**
- ❖ **навчитися розуміти багато явищ навколишнього світу.**

Дякую за увагу!

